

nál az elfogadástól számított két héten belül megtér-

(4) Az újítási javaslat tartalmát mindaddig nem szabad nyilvánosságra hozni, ha a javaslatig elsötökön a javaslatnak találmányként való bejelentését határozták el, vagy az újító javaslatát az Országos Találmányi Hivatalhoz találmányként bejelentette, a javaslat tartalmát mindaddig nem szabad nyilvánosságra hozni, amíg azt az Országos Találmányi Hivatal közzé nem tette, vagy a nyilvánosságra hozatalra engedélyt nem adott.

(5) Az újító számára lehetőséget kell nyújtani arra, hogy javaslatát a találmányi hivatal más szervhez teszik át, erről az újítót értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell az újítót arról, hogy újítását máshol is megvalósítják.

(6) Az újító jogosult a díjazás mértékének alapjául szolgáló népgazdasági eredményre vonatkozó számításokat bármikor megtekinteni, kivéve ha az honvédelmi, illetőleg fontos népgazdasági érdeket sért.

(7) Az újító köteles elősegíteni újítása mielőbbi megvalósítását és a kivitelezésben, a mintadarab elkészítésében, valamint a megvalósításhoz szükséges munkálatokban az azokat lebonyolító szerv felhívására közreműködni. Leszállítható az újítási díja annak az újítónak, aki a közreműködést elfogadható ok nélkül megtagadja és ezáltal megnehezíti az újítás megvalósítását.

5. §.

Elismerés az újítónak.

(1) A megvalósított újítás szerzőjének (társszerzőinek) az utolsó díjrészlet kifizetésével egyidejűleg újítói tanúsítványt kell kiadni. A tanúsítványt az újítást legelőször megvalósító vállalat (állami szerv) vezetője adja.

(2) Az illetékes miniszter az iparági szakszervezet elnökével egyetértésben a nagyjelentőségű újítás, illetőleg találmány szerzőjének kiváló újítói oklevelet adhat. Nagyjelentőségűnek általában az olyan újítást, illetőleg találmányt kell tekinteni, amely a népgazdaság előtt álló közvetlen és fontos feladatért népgazdasági eredmény az évi 200.000 Ft-ot meghaladja. Abban a kérdésben, hogy mely javaslatot kell nagyjelentőségűnek tekinteni, az illetékes miniszter dönt. Az oklevél kiadásánál az alábbiakat is figyelembe kell venni:

a) egy újító által benyújtott több javaslat, vagy egy javaslatnak több helyen történő megvalósítása esetén kiváló újítói oklevél csak akkor adható, ha a részére megállapított újítási díjak összege a 10.000 forintot eléri,

b) ha a javaslat szerzője több személy (brigád vagy munkaközösség), oklevél csak annak adható, akinek díjazása legalább a 10.000 forintot eléri. Minden egyes társszerző részére külön-külön kell a kiváló újítói oklevelet kiállítani,

c) a kiváló újítói oklevél kiadását — az újító kérelmére — munkakönyvében fel kell jegyezni.

6. §.

Az újító díjazása.

(1) Az újítót a jelen rendeletben megállapított szabályok szerint kell díjazni.

(2) Ha az újítás szerzője több személy (brigád vagy egyéb munkaközösség stb.), az őket megillető díjat a

... arányában kell közöttük felosztani. Az újítás társszerzői megállapodhatnak abban, hogy megállapított a vezető, illetőleg a felettes szerv indokolt esetben módosíthatja.

7. §.

A díjazás alapja.

(1) A díjazás alapja eltérő aszerint, hogy az újítás a) pénzben közvetlenül kifejezhető népgazdasági eredménnyel jár.

(2) Ha az újítás pénzben közvetlenül kifejezhető népgazdasági eredménnyel jár, az újítási díjat a megvalósítástól számított első év népgazdasági eredménye alapján kell megállapítani.

(3) Ha az újítás megvalósítása pénzben közvetlenül ki nem fejezhető népgazdasági eredménnyel jár (valamely cikk minőségének, vagy a dolgozók munkafeltételeinek megjavítása stb.), a díj összegét az összes körülmények mérlegelésével kell megállapítani. Azt, hogy az újítás népgazdasági eredménye pénzben közvetlenül nem fejezhető ki, a megvalósító szerv főmérnöke és főkönyvelője — fegyelmi felelősség mellett — igazolni köteles.

(4) Az újítást abban az időpontban kell megvalósítottnak tekinteni, amikor a javasolt megoldást a megvalósítás helyén már üzemszerűen alkalmazzák. Az üzemszerű alkalmazás kérdésében felmerült vita esetén az illetékes minisztérium dönt.

(5) A népgazdasági eredmény megállapításának főbb irányelvei a következők:

a) a megvalósító szervnél jelentkező eredményen, illetőleg ráfordításon kívül figyelembe kell venni az újításnak más szervek (pl. továbbfeldolgozó vállalatok) termelésére (önköltségre, minőségre stb.) gyakorolt lényeges kihatásait is,

b) az újítás népgazdasági eredményeinek megállapításánál összehasonlítási alapként vagy a tényleges állapotot, vagy a tervet, vagy a norma szerinti állapotot kell figyelembe venni. A kihatásokkal szemben az eredményt rontó kihatásokat (pl. bérházások arányos költségeit) — akár magánál a megvalósító szervnél, akár máshol jelentkeznek — ellentétként arányosan figyelembe kell venni,

d) az újítási díj alapjául szolgáló népgazdasági eredmény megállapítása céljából előszámítást, közbelső- és utószámítást kell végezni. A számítások alapján kimutatott népgazdasági eredményt bizonylatokkal kell alátámasztani. A számítások elkészítéséért és helyességéért a főmérnök és főkönyvelő a vezetővel együttesen felelős. A főkönyvelő továbbá felelős a vállalatban belül jelentkező, pénzben közvetlenül kifejezhető népgazdasági eredménynek az operatív nyilvántartásban bizonylatokkal alátámasztott kimutatásáért is. Köteles ezeknek az eredményeknek kihatását a mérlegbeszámoló szöveges részében elismerni.

(6) Az újítások és találmányok népgazdasági eredményeinek mérésére és elszámolására vonatkozó irányelveket a pénzügyminiszter a Szakszervezetek Országos Tanácsa és az Országos Találmányi Hivatal elnökével egyetértésben állapítja meg.¹³⁾ A miniszterek az irányelvek alapján minisztériumuk szakmai sajátosságainak megfelelő utasítást adnak ki a pénzügyminiszterrel egyetértésben.

(7) Ha az újítás a behozatal terén megtakarítást, vagy új kiviteli lehetőséget biztosít, azt a jelen rende-

¹³⁾ Lásd a 14/1955. (VIII. 28.) P. M. számú rendeletet.

let alapján járó újítási díj megállapításánál figyelembe venni nem lehet, hanem a külkereskedelmi miniszter — kérelemre — külön jutalmat állapíthat meg és folyósíthat az idevonatkozó jogszabályok alapján.

8. §.

Az újítási díj mértéke.

(1) A műszaki ésszerűsítés után járó díj mértéke a ténylegesen elért népgazdasági eredmény első 5000 Ft-ja után 10%, a következő 5.000—20.000 Ft-ig terjedő része után 8%, a következő 20.000—100.000 Ft-ig terjedő része után 5%, a következő 100.000—1 millió Ft-ig terjedő része után 3%, az 1 millió Ft-on felüli rész után pedig 2%.

(2) Ha a műszaki ésszerűsítés megvalósítása — változatlan minőség mellett — anyagmegtakarítást eredményez, az anyagmegtakarítás után járó díjat 25%-kal fel kell emelni.

(3) Ha a műszaki ésszerűsítés megvalósítása az egyéb népgazdasági eredményen felül minőségjavulást is eredményez, az (1), illetőleg (2) bekezdés szerint kiszámított újítási díjat a minőség javulásának mértékétől függően fel kell emelni. A felemelés mértéke 50%-ig terjedhet.

(4) A termelési ésszerűsítés után az (1)—(3) bekezdésekben meghatározott díjnak a fele jár.

(5) Ha az (1)—(4) bekezdésekben foglalt szabályok szerint kiszámított díj az 50 forintot nem éri el, azt 50 forintra kell kiegészíteni.

(6) Ha az újítást az első megvalósítástól számított két éven belül máshol is elfogadják, valamennyi átvevő vállalat (állami szerv) — a nála elért népgazdasági eredmény alapján — külön újítási díjat köteles fizetni. Ilyen esetben az újítónak a teljes újítási díj 50%-a, az átvételt javasoló személynek pedig — az újítót megillető 50%-on felül — az újítási díj 25%-a jár, feltéve, hogy a javaslattétel nem tartozik az illető munkaköréből folyó kötelességei közé. A fennmaradó 25%-kal az átvevő szerv igazgatói (jutalmazási) alapját kell növelni. Az alapnak így keletkező részét az egyébként irányadó szabályok szerint kell felhasználni azzal, hogy jutalomban az újítás megvalósítása körül érdeket szerzett dolgozókat kell részesíteni.

(7) Ha az újítást az első megvalósítástól számított két év után máshol is elfogadják, az átvételt javasolónak a jelen rendelet alapján járó újítási díj 10%-át kell kifizetni, kivéve ha a javaslattétel munkaköréből folyó kötelessége.

(8) Ugyanazért az újításért a szerzőnek (szerzőknek) bármilyen címen kifizethető újítási díj összege műszaki ésszerűsítésnél a 100.000 forintot, termelési ésszerűsítésnél pedig az 50.000 forintot nem haladhatja meg. Az illetékes miniszternek az Országos Találmányi Hivatal elnökével együttesen előterjesztett javaslata alapján a Minisztertanács elnöke — indokolt esetben — az említett értékhatárokat meghaladó összegű díjazás folyósítását is engedélyezheti.

(9) Ha az újítási javaslat olyan természetű, hogy annak előterjesztése kötelességszerűen részben elvárható, az (1), (2), (3), (4), (6) és (7) bekezdések értelmében járó újítási díjat le kell szállítani. 50 százaléknál nagyobb mértékű leszállításhoz a felettes szerv engedélye szükséges.

(10) Ha az újítás népgazdasági eredménye pénzben kifejezhető ugyan, de ez az újítás másirányú jelentőségével nem áll arányban, az újítónak járó díjat az összes körülmények mérlegelésével kell megállapítani. Ehhez képest az (1), (2), (3), (4), (6) és (7) bekezdések értelmében kiszámított díjat fel kell emelni (új

tudományos műszerekkel kapcsolatos újítás; fontos, de csak kis mennyiségben felhasznált új vegyszer előállítás; késztermék választékának bővítése, minőségének javítása, ha ez forintban nem mutatható ki; baleset-elhárítás stb.) vagy le kell szállítani (kisebb módosítás nagy mennyiségben előállított cikkeknel, minőségromlás stb.). A díj felemelését, illetőleg leszállítását részletesen meg kell indokolni. 50 százaléknál nagyobb mértékű leszállításhoz a felettes szerv engedélye szükséges.

9. §.

Az újítási díj folyósítása.

(1) Ha az újítás megvalósítása után a teljes népgazdasági eredmény nyomban jelentkezik, az újítási díjat — az esetleges jóváhagyás után — egy összegben 15 napon belül folyósítani kell.

(2) Ha az újítás megvalósításával a pénzben közvetlenül kifejezhető teljes népgazdasági eredmény nem nyomban, hanem fokozatosan jelentkezik:

a) az előkalkulált népgazdasági eredmény alapján járó, 200 forintnál nem nagyobb újítási díjat teljes egészében, a magasabb összegű újítási díjnak pedig 25 százalékat — legalább 200, legfeljebb 800 forintot — a vállalat (állami szerv) vezetője a megvalósítástól számított 8 napon belül köteles folyósítani;

b) a kifizetett összeget az újítási díj 50 százaléka a megvalósítástól számított 3 hónap letelte után akkor kell kiegészíteni, amikor az újítással ténylegesen elért népgazdasági eredmény az előkalkulált díj kétszeresét a közbenső kalkuláció szerint már elérte;

c) a megvalósítástól számított egy év elteltével a már kifizetett díjat 1 hónapon belül ki kell egészíteni az év folyamán ténylegesen elért népgazdasági eredmény alapján kiszámított összegre. Egy év letelte előtt is ki kell fizetni a teljes újítási díjat, ha a tényleges népgazdasági eredmény alapján járó díj az újítási díjakra megállapított felső határt már korábban elérte.

(3) A pénzben közvetlenül ki nem fejezhető népgazdasági eredménnyel járó újítás esetében:

a) 200 forintnál nem nagyobb újítási díjat teljes egészében, a magasabb összegű újítási díjnak pedig 25 százalékat — legalább 200, legfeljebb 800 forintot — a vállalat (állami szerv) vezetője a megvalósítástól számított 8 napon belül köteles folyósítani;

b) a kifizetett összeget az újítási díj 50 százaléka a megvalósítástól számított három hónap elteltével egy hónapon belül kell kiegészíteni;

c) a további 50 százalékat a megvalósítástól számított egy év elteltével egy hónapon belül kell kifizetni.

(4) Ha az újítás népgazdasági eredménye a megvalósítástól számított egy éven belül előreláthatóan nem állapítható meg, a becslés alapján megállapított díj folyósítására a (3) bekezdésben foglalt rendelkezések irányadók.

(5) Ha az újítási díj jóváhagyása, annak összege miatt a felsőbb szerv jogkörébe tartozik, az újításra vonatkozó összes ügyiratokat az illetékes szervhez fel kell terjeszteni. Ugyanígy kell eljárni abban az esetben is, ha a javaslat vezetőállású dolgozótól származik.

(6) Ha az újítási díjat annak összegére tekintettel, felsőbb szervnek kell jóváhagynia, a jóváhagyás előtt díjat — kivéve az első részletet [(2) és (3) bek. a) pontja] — folyósítani nem lehet.

(7) Nagyjelentőségű újítás megvalósítása után az újítónak járó első díjrészlet az illetékes miniszter hozzájárulásával 5000 forintig felemelhető.

(8) Hosszabb kísérletezést igénylő nagyjelentőségű újítás esetében az illetékes miniszter egyetértésével az Országos Találmányi Hivatal a valószínű újítási díj 10 százalékáig terjedő előleget folyósíthat a javas-

lattevőnek. Az előleget az újítási díjból le kell vonni, a megvalósításnak az újító hibáján kívül történő elmaradása esetén azonban nem kell visszafizetni.

(9) Nagyjelentőségű újítás megvalósításra történt elfogadása után az Országos Találmányi Hivatal a várható díjazás legfeljebb 25 százalékát kifizetheti, ha az újítás

a) a vállalat (állami szerv) véleménye szerint az elfogadástól számított 5 éven belül megvalósítható és

b) az illetékes miniszter ezt a véleményt magáévá teszi. Az előző bekezdés alapján esetleg folyósított előleget le kell vonni.

(10) A helytelenül kifizetett újítási díjat akkor kell visszafizetni, ha az újító rosszhiszeműsége megállapítható. Ez a szabály nem érinti a helytelen kifizetést okozó személy felelősségét.

10. §.

Újítási díjfizetési kötelezettség.

(1) Az újítónak járó díjat az a vállalat (állami szerv) köteles kifizetni, amely az újítást megvalósítja.

(2) Ha az újítás megvalósítása révén elért népgazdasági eredmény nem az újítási díj kifizetésére kötelezett vállalatnál (állami szervnél) jelentkezik, a kifizető jogi eredmény megállapításába be kell vonni azt a szervet, amelynél a népgazdasági eredmény jelentkezik. Az áthárítási szándékról az érintett vállalatot (állami szervet) az újítás elfogadásától, — illetőleg ha később állapítható meg, hogy az újítás megvalósítása kinek a javára szolgál, annak megállapításától — számított 8 napon belül kell értesíteni. A megvalósító az újítási díjat áthárítás esetében is a 9. §-ban megállapított határidőn belül köteles folyósítani.

(3) Ha az újítási díj áthárítása bármely okból nem lehetséges, az újítási díjat az Országos Találmányi Hivatal téríti meg.

(4) A díj áthárításával kapcsolatos vitákban a közös felettes szerv, ilyenek hiányában az Országos Találmányi Hivatal két hónapon belül végérvényesen dönt.

11. §.

Az újító normája.

Az újító normája tekintetében a munkanormák készítéséről és kezeléséről szóló rendelkezések [32/1952. (IV. 22.) M. T. számú rendelet 18. §-a] irányadók.

12. §.

Az újítás megvalósításában közreműködők jutalmazása.

(1) Az újítás megvalósításában átlagon felüli teljesítményt nyújtó dolgozókat jutalomban kell részesíteni. A jutalom munkakörre tekintet nélkül bárkit (vezetőállású dolgozót, felettes szerv dolgozóját, igazgatót, főmérnököt, újítási előadót, más vállalati, kutató-, tervezőintézeti dolgozót is) megillet, ha a megvalósításban közreműködött. Az összes közreműködők részére kifizethető jutalom együttes mértéke a népgazdasági eredmény alapján járó újítási díj 15—20 százaléka.

(2) A jutalom felosztását és az arra jogosultak személyét a megvalósító vállalat (szerv) vezetőjének és szakszervezeti szervének együttes javaslata alapján a felettes szerv vezetője indokolt határozatban állapítja meg; ennek során hivatalból kell vizsgálnia az igazgató, a főmérnök és az esetleges vállalaton kívüli dolgozók közreműködésének eredményességét és ennek

megfelelően kell a jutalomban való részesedésüket megállapítani. A miniszter feijogosíthatja a megvalósító szerv vezetőjét, hogy a miniszter által megállapított értékhatárt meg nem haladó jutalmat megállapítsa és kifizesse.

(3) Ha a népgazdasági eredmény eléréséhez az újított alapanyagot, illetőleg félkészterméket továbbfeldolgozó vállalat dolgozóinak közreműködése is szükséges, az átlagon felüli teljesítményt nyújtó közreműködőket további jutalom illeti meg. A jutalom mértéke a népgazdasági eredmény alapján járó újítási díj 15—20 százaléka; annak összegét a továbbfeldolgozó vállalatnak az elért eredményre vonatkozó közlése alapján az újítást megvalósító vállalat állapítja meg.

(4) A pénzben közvetlenül ki nem fejezhető népgazdasági eredménnyel járó újítás megvalósításában átlagon felüli teljesítményt nyújtó dolgozóknak az (1), illetőleg (3) bekezdés szerinti jutalom akkor jár, ha az újító részére megállapított eszmei díj összege legalább 1500 Ft-ot tesz ki.

(5) A jutalmat a megvalósító vállalat folyósítja; esetleges áthárítására az újítási díj áthárítására vonatkozó szabályok irányadók.

(6) A jutalmat a népgazdasági eredmény alapján az újítási díj második és harmadik részletével egyidejűleg kell folyósítani. Ugyazason belül az újítási díjalapból kell folyósítani.

II. FEJEZET.

Szervezeti szabályok.

13. §.

Felelősség az újítások intézéséért.

(1) Az újítások gyors elbírálásáért, tervszerű bevezetéséért, illetőleg a bevezetés előfeltételeinek biztosításáért, továbbá az újítási díjak határidőn belül történő folyósításáért a vállalat és az irányító szerv vezetője, továbbá saját munkaterületén minden dolgozó felelős. Az ezzel kapcsolatos feladatok elvégzése a gazdasági munka szerves részét képezi.

(2) A vállalat (állami szerv) vezetője az újítási ügyek intézését a főmérnök (műszaki vezető) hatáskörébe utalhatja. Ez azonban a vezetőt nem mentesíti az ellenőrzéssel járó felelősség alól.

14. §.

Az újítási előadókra vonatkozó általános szabályok.

(1) Az újításokkal kapcsolatos ügyintézés ellátása és összefogása céljából a vezető, lehetőleg a műszaki osztályon belül, újítási előadót jelöl ki. Azoknál a vállalatoknál, amelyeknél az újítási ügyek száma indokoltá teszi, a vezető az újítási előadót függetlenítheti, illetőleg a legnagyobb vállalatoknál újítási iroda felállítását rendelheti el. A minisztériumok igazgatóságainál (főosztályainál) és a középfokú irányító szerveknél a miniszter határozza meg, hogy szükséges-e az újítási előadó függetlenítese.

(2) Újítási előadónak általában olyan személyt lehet kijelölni, aki a felügyeletet gyakorló miniszter által megszabott képesítéssel rendelkezik. Ha az újítási előadó a jelen rendelet hatálybalépésekor ilyen képesítéssel nem rendelkezik, vagy a rendelet hatálybalépése utáni időben ilyen képesítéssel nem rendelkező személyt jelölnek ki újítási előadónak, az előírt képesítést a miniszter által megszabott határidőn belül köteles megszerezni.

15. §.

A vezető és az újítási előadó (újítási iroda) feladatai a vállalatoknál, önálló egységeknél és állami szerveknél.

(1) A vezető illetékes szervei (osztályok, csoportok stb.) útján

a) gondoskodik az újítási feladattervek kidolgozásáról (28. §),

b) határoz az újítási javaslatok felől (ha az újítás az alap- vagy félkésztermék minőségét érinti, előzetesen beszerzi a továbbfeldolgozó vállalatok véleményét),

c) megállapítja a népgazdasági eredményt és az újítónak járó díjat (munkavédelemmel, illetőleg balesetelhárítással kapcsolatos újítás esetén a szakszervezet előzetes meghallgatása alapján),

d) határoz a kísérleti költségek esetleges megtérítése kérdésében,

e) továbbítja a felettes szervhez jóváhagyás céljából azokat az újítási ügyeket, amelyeknél az általa megállapított díj az 5000 forintot meghaladja,

f) dönt a kísérletek (próbák) szükségességéről; ha a költségek a 20.000 forintot, illetőleg a miniszter által ettől esetleg eltérően megállapított értékhatárt előreláthatóan nem haladják meg és e célra a pénzügyi fedezet rendelkezésre áll, gondoskodik a kísérletek (próbák) lefolytatásáról, magasabb költségek vagy fedezethiány esetén az ügyet engedély céljából a felettes szervhez továbbítja,

g) gondoskodik a megvalósításra elfogadott újításnak a tervbe való beépítéséről, bevezetéséről, illetőleg a bevezetés előfeltételeinek tervszerű biztosításáról,

h) dönt elsőfokon a szerzőség kérdésében felmerült vitákban,

i) biztosítja a műszaki segítséget (rajzok, leírások stb.) a javaslatok kidolgozásához, esetleg szakemberek bevonásával is,

j) eljuttatja a tapasztalatcsereére alkalmas újítások leírását a minisztériumhoz és gondoskodik a tapasztalatcsere révén beérkező anyag hasznosításáról,

k) jelentést ad havonta a felettes szerv részére az újítótevékenység eredményéről.

(2) Az újítási előadó (újítási iroda)

a) ellátja a javaslatok átvételével, azok kifüggesztésével kapcsolatos teendőket és vezeti az újítási naplót,

b) előkészíti az ügyeket döntésre,

c) felvilágosítást ad újítási kérdésekben,

d) figyelemmel kíséri az elsőfokon elintézt javaslatok sorsát és szükség esetén jelentést tesz a vezetőnek,

e) számontartja a megvalósított újítások népgazdasági eredményét és az újítási díjak kifizetését,

f) továbbítja a nála benyújtott javaslatokat az azok megvalósítására illetékes szervhez,

g) értesíti a tapasztalatcsere során átvett újításokról az újítót és azt a szervet, amelytől az újítás származik,

h) gondoskodik a kísérletek (próbák) lefolytatásáról, magasabb költségek vagy fedezethiány esetén az ügyet engedély céljából a felettes szervhez továbbítja,

16. §.

A vezető és az újítási előadó feladatai az irányító szerveknél.

(1) A vállalatok irányító szerveinek (tanács, tröszt, egyesülés, központ stb.) vezetője az arra illetékes szervei (osztályai, csoportjai stb.) útján

a) irányítja és ellenőrzi az alárendelt szervek újítási tevékenységét,

b) gondoskodik a vállalati újítási feladatterv kidolgozásáról,

c) határoz az újítási javaslatok felől,

d) jóváhagyja az 5000 forintot meghaladó újítási díj összegét, 10.000 forintnál magasabb díj esetén az ügyet a minisztérium illetékes termelési (gazdasági) főosztályához, igazgatóságához továbbítja,

e) engedélyezi a 15. § (1) bekezdésének f) pontjában megállapított értékhatárt előreláthatóan meghaladó költséggel járó újítási kísérleteket (próbákat) és biztosítja azok feltételeit,

f) másodfokon határoz az irányító szerv alá tartozó vállalatok újítási ügyeiben,

g) elősegíti és ellenőrzi az újítások bevezetését,

h) irányítja az alárendelt szervek tapasztalatcserejét,

i) jelentést készít havonta az újítótevékenység eredményéről a felettes szerv részére.

(2) Az irányító szerv újítási előadója

a) előkészíti az irányító szerv vezetője elé tartozó ügyeket,

b) nyilvántartja az újítómozgalom eredményeit,

c) vezeti az újítási naplót.

17. §.

A vezető és az újítási előadó feladatai a minisztérium termelési (gazdasági) főosztályain, igazgatóságain.

(1) A minisztérium termelési (gazdasági) főosztályainak, igazgatóságainak vezetője az arra illetékes szervei (osztály, csoport stb.) útján

a) irányítja és ellenőrzi az alárendelt szervek újításokkal kapcsolatos munkáját,

b) gondoskodik az iparági újítási feladatterv kidolgozásáról és annak a vállalati feladattervekbe való beépítéséről,

c) biztosítja a nagyjelentőségű újítások bevezetésének előfeltételeit,

d) másodfokon határoz az irányító szervek és közvetlenül a minisztérium alá rendelt szervek újítási ügyeiben,

e) harmadfokon határoz a másodfokú határozattal szemben bejelentett jogorvoslatok tárgyában,

f) irányítja és ellenőrzi az alárendelt szakmai ágazatban működő kísérleti műhelyekben és erre a célra kijelölt üzemekben folyó kísérleteket,

g) gondoskodik a vállalati újítási feladattervbe felvett, a tervidőszak alatt meg nem oldott feladatok megoldásáról (szükség esetén a Műszaki és Természet-tudományi Egyesületek Szövetsége, illetőleg a Magyar Tudományos Akadémia közreműködésének biztosításával, pályázatok kiírásával stb.),

h) dönt az ügykörébe utalt kísérletek lefolytatása tárgyában és biztosítja a szükséges előfeltételeket,

i) jóváhagyja a 10.000 forintot meghaladó, de 25.000 forintot meg nem haladó díjat, közvetlenül a minisztérium alá tartozó vállalat esetén az 5000 forinton felüli díjat,

j) felülvizsgálja és jóváhagyás céljából az Országos Találmányi Hivatalhoz továbbítja azokat az újítási

k) kimutatást készít havonta az újítótevékenység szére az újítótevékenység eredményeiről.

(2) Az újítási előadó

a) előkészíti döntésre az ügyeket,

b) vezeti az újítási naplót.

18. §.

A miniszter és a minisztérium újítási feladatköre.

(1) A népgazdaság és az államigazgatás egyes ágazataiban az újítási ügyek és a mozgalom irányítása és ellenőrzése az illetékes miniszter feladata. Ennek keretében gondoskodik az újítások bevezetéséhez szüksé-

ges előfeltételeknek a tervekben való biztosításáról és az újítások eredményeinek a tervekben való érvényesítéséről, továbbá a nagyjelentőségű újítások megvalósításáról.

(2) A minisztérium műszaki tanácsának rendszeresen kell foglalkoznia a nagyjelentőségű újítások és találmányok megvalósításával kapcsolatos kérdésekkel. Az ilyen ülésekre az Országos Találmányi Hivatal és az iparági szakszervezet képviselőjét meg kell hívni.

(3) A minisztérium ellátja saját területén az újítómozgalom propagandájával kapcsolatos állami feladatokat.

(4) A minisztériumi újítási ügyintézés összefogására minden minisztériumban a szükséghez képest újítási osztályt (csoportot) kell szervezni. Az újítási osztály (csoport) nyilvántartja a nagyjelentőségű újításokat és a bevezetés alakulásáról a miniszternek rendszeresen jelentést tesz; előkészíti a döntőbizottsági üléseket, elvi irányítást ad a minisztérium alá tartozó szervezetek, statisztikai kimutatást készít az illetékes szerv részére az újítói és feltalálói mozgalom eredményeiről stb.

(5) A minisztériumi újítási ügyintézés során felmerült elvi kérdések eldöntésére minden minisztériumban újítási döntőbizottságot kell szervezni. A döntőbizottság tagjait a miniszter jelöli ki. A döntőbizottság az újítási osztály (csoport) mellett működik, tagként a szakmai szakszervezet kiküldöttjét is meg kell hívni. A döntőbizottsági ülésen az Országos Találmányi Hivatal képviselője jogosult rendes tagként résztvenni. A döntőbizottság határoz a minisztériumi újítási szervek által hozott határozatok elleni jogorvoslatok tárgyában is.

(6) A miniszterekre és a minisztériumokra vonatkozó rendelkezéseket a Minisztertanácsnak közvetlenül alárendelt szervekre és azok vezetőire megfelelően alkalmazni kell.

19. §.

Az Országos Találmányi Hivatal feladatköre.

(1) Az Országos Találmányi Hivatal, mint az újítói és feltalálói tevékenység fő elvi kérdéseinek központi irányító szerve

a) közreműködik az újítói és feltalálói mozgalom, valamint tevékenység fejlesztésében,

b) ellenőrzi az újítási rendelet megtartását és a szükséghez képest az intézkedésre hivatott szervezetnél véleményes javaslatot tesz,

c) elvi kérdésekben a minisztériumok és a Minisztertanácsnak közvetlenül alárendelt szervek megkeresésére véleményt nyilvánít,

d) kiadja az újítási előadók szakképzésére vonatkozó irányelveket,

e) közreműködik az újítómozgalom propagandájával kapcsolatos állami feladatok ellátásában,

f) dönt abban a kérdésben, hogy valamely újítás találmány-e,

g) előmozdítja — saját eszközeivel is — egyes nagyjelentőségű javaslatok megvalósítását,

h) az illetékes miniszterrel egyetértésben jóváhagyja azokat a megállapodásokat, amelyeket találmány, illetőleg szabadalom vásárlásával kapcsolatban a jelen rendeletben megállapított feltételektől eltérő feltételek mellett kötnek meg,

i) licencszerződések megkötése tekintetében megkeresésre véleményt nyilvánít,

j) az illetékes miniszterrel egyetértésben a szükséghez képest esetenként felülvizsgálja az érvényben lévő licencszerződéseket,

k) összefogja, értékeli és véleményes javaslattal felsőbb szervek elé terjeszti az újítások és találmányok megvalósítása révén elért népgazdasági eredmé-

nyek statisztikáját, a minisztériumok által elvégzendő adatszolgáltatás alapján. Az adatszolgáltatás irányelveit a Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Találmányi Hivatal elnökei együttesen állapítják meg.

(2) Az általános érdekű elvi és jogi kérdések eldöntésére az Országos Találmányi Hivatal mellett újítási döntőbizottságot kell szervezni. A döntőbizottság elnökét és egy tagját az Országos Találmányi Hivatal elnöke jelöli ki. A bizottságba szavazati joggal meg kell hívni a tárgy szerint illetékes miniszter és a Szakszervezetek Országos Tanácsa képviselőjét. A bizottság elnöke tanácskozási joggal szakértőket is meghívhat. A bizottság határozatát szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A bizottság határozata ellen nincs helye rendes jogorvoslatnak.

(3) A 25.000 Ft-ot meghaladó újítási és feltalálói díj jóváhagyására az Országos Találmányi Hivatal mellett díjmegállapító bizottságot kell szervezni. A bizottság elnökét és egy tagját az Országos Találmányi Hivatal elnöke jelöli ki. A bizottságba szavazati joggal meg kell hívni az Országos Tervhivatal, a javaslat tárgya szerint illetékes miniszter és az iparági szakszervezet képviselőjét. Az elnök tanácskozási joggal szakértőket is meghívhat. A bizottság határozatát szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A bizottság határozata ellen nincs helye rendes jogorvoslatnak.

20. §.

Összeférhetetlenség.

(1) A javaslattevő saját újítási javaslatának ügyintézésében semmiféle hivatalos ténykedést nem fejthet ki.

(2) A vezetőállású dolgozó javaslatát döntés céljából a közvetlen felettes szervhez kell felterjeszteni.

III. FEJEZET.

Eljárási szabályok.

21. §.

Újítási javaslatok bejelentése és kezelése.

(1) Az újítási javaslatot annál a szervnél (az újítási előadónál) kell benyújtani, amely annak megvalósítására az újítás tárgyánál fogva hivatott. A bejelentésben lehetőség szerint meg kell jelölni a várható népgazdasági eredményt és az esetleg szükséges ráfordítások nagyságát. Több szervnél történő előterjesztés esetén a benyújtáskor meg kell jelölni mindazokat a szervezeteket, amelyeknél a javaslatot már bejelentették. A megvalósításra nem hivatott szervnél történő bejelentés esetén az újítási előadó 3 napon belül köteles a javaslatot a megvalósításra illetékes szervhez továbbítani.

(2) Az újítási előadó a javaslattevő nevét, a javaslat tárgyát és a benyújtásának időpontját az újítási naplóba a beérkezés napján bejegyzi. Erről a javaslattevőnek az újítási naplóban való bejegyzés sorszámmal ellátott elismervényt ad, amelyen feltünteti a javaslat tárgyát. A szóbeli bejelentésről az újítási előadó jegyzőkönyvet vesz fel és annak másolatát a javaslattevőnek azonnal átadja.

(3) Ha többen közösen jelentik be a javaslatot, valamennyi javaslattevő nevét be kell vezetni az újítási naplóba és nekik külön-külön elismervényt kell adni, amelyen fel kell tüntetni a társszerzők nevét.

(4) Az előbbi bekezdésekben foglalt rendelkezések nem érintik az újítónak azt a jogát, hogy az Országos Találmányi Hivatalnál szerzői tanúsítvány kiadását kérhesse.

22. §.

Újítási napló.

(1) Minden újítási előadó újítási naplót köteles vezetni, amelyet a vezető hitelesít. Az újítási napló egyéges formáját az Országos Találmányi Hivatal állítja meg.

(2) Az újítási naplóba való bevezetés nem biztosítja az elsőbbséget a szerzői tanúsítvánnyal vagy a szabadalmi bejelentéssel járó jogok megszerzésére. E jogok megszerzéséhez az Országos Találmányi Hivatalhoz tett bejelentés szükséges.

23. §.

Az újítási javaslat tárgyának kifüggesztése.

(1) Az újítási előadó a nála bejelentett vagy tapasztalatcsere útján hozzá érkező javaslatok tárgyát, a javaslattevő nevének és a bejelentés időpontjának feltüntetésével, a vállalat (állami szerv) hirdetőtábláján vagy más erre alkalmas helyen két napon belül kifüggeszti és azt az újítási napló megfelelő rovatába bejegyzi. A kifüggesztett szöveg nem tartalmazhat utalást az újító által javasolt megoldásra. A kifüggesztés időtartama 3 nap.

(2) A kifüggesztett javaslatra bárki észrevételt tehet. A szóban bejelentett észrevételeket az újítási előadó jegyzőkönyvbe foglalja. Az észrevételekre az újítási napló megfelelő rovatában utalni kell. Az észrevételeket a vezető elé kell terjeszteni.

(3) A honvédelmi érdekű javaslatokat nem szabad kifüggeszteni. A vezető a titkos ügykezelésre vonatkozó rendelkezésekkel összhangban népgazdasági érdekből más természetű újítások titkos kezelését is elrendelheti. Erről az újítót értesíteni kell.

24. §.

Az újítási javaslat elbírálása.

(1) A vállalat (állami szerv) vezetője a kifüggesztési határidő utolsó napjától számított két héten belül köteles a javaslat felől határozni. Ha a vezető a határozathozatal előtt szakvélemény beszerzését tartja szükségesnek, arra vonatkozóan a kifüggesztés időtartama alatt legfeljebb 1 hónapos határidő kitűzésével köteles intézkedni. A szakvélemény beérkezése után két héten belül kell a javaslat felől határozni.

(2) A vezető határozatában a javaslatot

- a) határidő kitűzése és felelős kijelölése mellett kísérletre (próbára) utalja, vagy
- b) megvalósításra elfogadja, vagy
- c) elutasítja.

(3) A javaslat elfogadása előtt a lehetőséghez képest tisztázni kell a várható népgazdasági eredmény és az esetleg szükséges ráfordítások nagyságát és a megvalósítás szempontjából fontos egyéb körülményeket (pl. a minőség kérdését, az egyéb vállalatok termelésére gyakorolt kihatásokat).

(4) A javaslat elfogadása esetén a vezető határozatában köteles azt is kimondani, hogy az újítást tapasztalatcsere, illetőleg találmányként való bejelentésre alkalmasnak találja-e.

(5) Az elutasító határozatot részletesen indokolni kell.

(6) A vezető határozatáról a javaslattevőt írásban köteles értesíteni.

(7) Munkavédelemmel, illetőleg balesetelhárítással kapcsolatos javaslat tárgyában való határozathozatal előtt a vállalat üzemi bizottságának társadalmi munkavédelmi felügyelőjét, illetőleg a szakszervezet munkavédelmi felügyelőjét meg kell hallgatni.

(8) A főkonstruktor, illetőleg a főtechnológus ügykörét érintő javaslatok elfogadása előtt nevezettek véleményét ki kell kérni.

25. §.

Az újítás kipróbálása és megvalósítása.

(1) A kísérletre (próbára) utalt javaslatot a megálapított határidőn belül ki kell próbálni. A felügyeleti szervek a határidő megtartását ellenőrizni kötelesek.

(2) A javaslat kísérletre utalása esetén a kísérletet csak a főmérnök, vagy az illetékes tervezőintézet által jóváhagyott műszaki rajz, illetőleg szabatos műszaki leírás alapján lehet lefolytatni.

(3) Ha a kísérletezés során nyer megállapítást, hogy a költségek a 20 000 forintos értékhatárt meghaladják, a kísérletet csak a felettes szerv engedélye alapján szabad tovább folytatni.

(4) Kísérletek lefolytatásával, illetőleg prototípus elkészítésével indokolt esetben kisipari szövetkezetet is meg lehet bízni.

(5) Ha az újítást megvalósításra elfogadták, vagy ha a kísérletre utalt újítás kiállta a próbát, a vezető köteles az elfogadástól, illetőleg a próba befejezésétől számított 30 napon belül azt megvalósítani. Ha ez akadályba ütközik, vagy a megvalósításhoz tervmódosítás szükséges, további egy héten belül köteles a felettes újítási szervhez jelentést tenni. A felettes szerv 30 napon belül köteles a bevezetés kérdésében állást foglalni.

(6) Ha az (1), illetőleg (5) bekezdésben megjelölt határidőn belül a kipróbálás, illetőleg a megvalósítás nem történhet meg, a kipróbálás (megvalósítás) várható időpontjáról a javaslattevőt értesíteni kell.

26. §.

Jogorvoslat újítási ügyekben.

(1) Az újítási ügyekben hozott bármilyen határozat ellen a tudomásulvételtől számított 30 napon belül fellebbezni lehet a közvetlen felettes szervhez. A fellebbezést annál az újítási szervnél kell benyújtani, amely a megtámadott határozatot hozta.

(2) Másodfokú határozat ellen fellebbezésnek csak akkor van helye, ha másodfokon az első fokú döntést megváltoztatták.

(3) Elvi jelentőségű kérdéssel kapcsolatban, vagy nyilvánvaló jogszabálysértés esetén a fellebbezéssel már meg nem támadható határozat ellen a sérelmes határozatot hozó szerv felettes szervéhez lehet fordulni. A minisztérium újítási döntőbizottságának határozatát — ha az jogszabályt vagy a népgazdaság érdekét sérti — az Országos Találmányi Hivatal mellett szervezett újítási döntőbizottság megsemmisítheti.

27. §.

Társadalmi ellenőrzés.

Az újítási ügyintézés társadalmi ellenőrzését a szakszervezetek látják el; az ellenőrzés során jogosultak az újítási ügyekbe betekinteni.

IV. FEJEZET.

Az újítótevékenység tervszerű fejlesztése.

28. §.

Újítási feladattervek.

(1) Minden olyan vállalatnál, amelynél újítási előadó működik, az egyes tervidőszakokra a műszaki fejlesztési és önköltségcsökkentési terv keretében újítási feladattervet kell kidolgozni. Ebben ki kell tűzni azokat a feladatokat, amelyeknek az újítók közreműködésével való megoldása elsősorban kívánatos. A feladattervbe fel kell venni azokat a feladatokat is, amelye-

ket a vállalat termékeit továbbfeldolgozó vállalatok a termékek minőségének megjavításával kapcsolatban, továbbá a felettes szervek tűznek ki, ha azokat a vállalat hivatalból nem tudja megoldani. A feladattervben lehetőleg fel kell tüntetni a megoldás esetén várható népgazdasági eredményt is.

(2) Az újítási feladattervet a műszaki fejlesztési terv alapján a főmérnök (műszaki vezető) az újítási előadó közreműködésével dolgozza ki. A feladattervet a vezető hagyja jóvá. Azt a hirdetőtáblán vagy más alkalmas helyen közzé kell tenni.

29. §.

Az újítások felvétele a műszaki fejlesztési tervbe.

(1) Azokat az elfogadott újításokat, amelyek valamely szakmai, illetőleg népgazdasági ág egészét vagy szélesebb körét érintik, a szakmai, illetőleg a népgazdasági ág műszaki fejlesztési tervébe fel kell venni.

(2) A vállalatok műszaki fejlesztési tervébe azokat az újításokat is fel kell venni, amelyeket a vállalatnál a megelőző tervidőszakban elfogadtak, de még nem valósítottak meg.

30. §.

Kísérleti műhelyek.

(1) A minisztérium termelési (gazdasági) főosztályának, illetőleg igazgatóságának irányítása alatt álló vállalatok (üzemek) részére megfelelő számú kísérleti műhelyt, illetőleg önálló kísérleti üzemet kell kijelölni, illetőleg létesíteni. Ezekben a vállalatoknál el nem végezhető kísérleteket kell lefolytatni.

(2) A kísérleti műhelyek fenntartásának költségeit az illetékes minisztérium költségvetésében az általános pénzellátási szabályok rendelkezéseinek megfelelően biztosított keretből kell fedezni.

(3) Ha valamely újítás, találmány, korszerű termelési stb. módszer kipróbálása, mintadarab gyártása üzem vagy önálló üzemrész felállítását teszi szükségessé, az Országos Találmányi Hivatal a szükséges költségeket — esetenként 300 000 forintot meg nem haladó összeg erejéig — költségvetési hitelkerete terhére az illetékes miniszter rendelkezésére bocsáthatja.

(4) Az újító kérésére lehetőség szerint módot kell adni arra, hogy — munkaidőn kívül — az üzemi berendezés felhasználásával újítási javaslata megalapozására kísérleteket folytathasson. Ilyen munkáért az újító munkabérre igényt nem tarthat.

31. §.

Kísérletezési és megvalósítási költségek.

(1) Az újítási és találmányi javaslatok kísérletezésére és megvalósítására a vállalatoknál a beralaptól független külön pénzügyi fedezetet kell biztosítani. A minisztérium e címen az irányítása alá tartozó összes vállalatok részére vállalati beralapja 0,5 százalékának megfelelő összeget köteles negyedévi ütemezésben szétosztani, egyben jogosult ebből a keretből megfelelő tartalékokat is képezni. Ezen a kereten belül az egyes vállalatok által felhasználható összeget a minisztérium állapítja meg a tényleges szükségletnek megfelelően, azzal a korlátozással, hogy a külön fedezet nem haladhatja meg az illető vállalat teljes beralapjának 2 százalékát. Különösen indokolt esetben a minisztérium a tartalékból ezt meghaladó összeget is engedélyezhet. A minisztérium a tárgy-negyedév során a vállalatokként megállapított összegeket módosíthatja. E külön fedezetet — az e szakaszban foglalt kivételektől eltekintve — csak az újítások és találmányok kísérletezésével, illetőleg megvalósításával közvetlenül kapcsolatos költségek (munkabér-, anyag-, beruházási stb. költség) fede-

zésére szabad felhasználni. A külön fedezet a naptári negyedéven belül bármikor felhasználható.

(2) Az (1) bekezdésben említett külön fedezet terhére történő kifizetések nem tartoznak a beralap keretébe.

(3) Több népgazdasági ágat érintő újítás, találmány, korszerű termelési módszer kísérletezéséhez és megvalósításához szükséges költségeket az Országos Találmányi Hivatal költségvetési hitelkeretéből rendelkezésre bocsáthatja. Az erre irányuló kérelmet az illetékes minisztérium útján kell előterjeszteni. Az Országos Találmányi Hivatal egyéb indokolt esetekben is vállalhatja a kísérleti és megvalósítási költségeket.

(4) Az újítónak az (1) bekezdésben megállapított külön fedezetből meg lehet téríteni azokat a költségeit, amelyek az újítási javaslat kidolgozásával kapcsolatban merültek fel, feltéve, hogy ezek a vállalat kísérleti, illetőleg megvalósítási költségeit csökkentik. A térítés kérdésében az újítási előadó javaslata alapján a vezető határoz.

(5) Az (1) bekezdésben említett külön fedezet legfeljebb 10 százalékát a tapasztalatcserével, az újítómozgalom fejlesztésével kapcsolatos költségek (műszaki továbbképző körök fenntartási költségei, szaklapok beszerzési költségei, újítási előadók versenyének jutalmazása, pályázatok, kiállítások, plakátok stb.) fedezésére is fel lehet használni. 10 százalékot meghaladó összeg csak a felettes szerv engedélye alapján használható fel.

(6) A vállalat az (1) bekezdésben említett külön fedezetből hozzájárulhat más szervnél folyó kísérletezési költségek fedezéséhez is, ha a kísérlet a vállalat munkáját is érinti. A hozzájárulást az illetékes miniszter is elrendelheti.

(7) Ha az újítási javaslat kísérletezése és megvalósítása a törvényes munkaidőn belül a tervteljesítés sérelme nélkül nem végezhető el, a szükséges munkát az (1) bekezdésben említett külön fedezet terhére túlórában el lehet végezteni. Az ilyen címen felhasznált túlórák nem esnek a Munka Törvénykönyve túlórázást korlátozó rendelkezéseinek hatálya alá.

(8) A jelen § rendelkezései nem alkalmazhatók az önálló kutatási szerveknél (kutatóintézeteknél, központi kutatási laboratóriumokban, kutatási bizottságoknál) az országos tudományos kutatási terv alapján folytatott kutatások és kísérletek költségeinek fedezése tekintetében.

32. §.

Tapasztalatcsere.

(1) A vezető minden olyan gyakorlatban bevált újítást, amely máshol is megvalósítható, köteles az illetékes minisztériumnak megküldeni.

(2) A népgazdasági szempontból különösen fontos újításokat és találmányokat, továbbá az olyan javaslatokat, amelyek a megvalósító vállalat termékeinek minőségét emelik és ennek folytán a továbbfeldolgozó vállalatoknál kapacitásnövekedést, illetőleg önköltségcsökkenést eredményeznek, a minisztériumnak abban az esetben is meg kell küldeni, ha azok a vezető megítélése szerint máshol nem is volnának hasznosíthatók.

(3) A tapasztalati anyagot az újítási naplóba be kell vezetni és annak felhasználása érdekében a jelen rendelet 23. és következő §-ainak rendelkezései szerint kell eljárni.

(4) A minisztérium köteles a tapasztalatcsere neki megküldött anyagot felülbírálni és a tárca területén belüli tapasztalatcsereiről gondoskodni. A más minisztériumok területén is felhasználható anyag műszaki leírását, ábráit és az egyéb szükséges adatokat a beérkezéstől számított 30 napon belül az érdekelt minisztériumnak köteles megküldeni. A nemzetközi tapasztalatcsere anyagát a minisztérium a nemzetközi tapasztalatcserét lebonyolító központi szervnek küldi meg.

II. RÉSZ.

TALÁLMÁNYOK.

V. FEJEZET.

Általános rendelkezések.

33. §.

A találmány fogalma.

Találmány a jelen rendelet alkalmazása szempontjából minden eredeti és népgazdasági szempontból értékes műszaki ésszerűsítés, amely a technika ismertségéhez viszonyítva színvonalemelkedést jelent. A találmányi jelleg elismerésének nem előfeltétele, hogy a műszaki ésszerűsítés szabadalmi oltalomban részesíthető-e.

34. §.

A találmány jogi oltalmának megszerzése.

A feltaláló találmányát a jogi oltalom megszerzése céljából

- a) az államnak felajánlhatja, vagy
- b) arra szabadalmi oltalmat kérhet. Ennek feltételeit külön jogszabályok állapítják meg.

35. §.

A találmány szerzője.

(1) A találmány szerzőjének — az ellenkező bizonyításig — azt kell tekinteni, aki bejelentését az Országos Találmányi Hivatalhoz előbb nyújtotta be.

(2) Találmány szerzőjeként kutatóintézet vagy más szerv is elismerhető, ha a találmány olyan közös munka eredménye, amelynél a szerzőség szempontjából irányadó jelentős egyéni munka nem mutatható ki.

(3) A találmánynak több szerzője is lehet (társ-szerzők). Társ-szerzőknek azokat kell tekinteni, akik a feladat megoldásában egyidőben, vagy egymást követően, vagy akár egymástól függetlenül is vettek részt.

(4) Az Országos Találmányi Hivatal a találmány megvalósítása céljából az érdekelteket együttműködésre felszólíthatja.

(5) Ha a társszerzőség arányára nézve az érdekeltek megállapodást nem kötöttek, a szerzőség arányát az összes körülmények figyelembevételével az Országos Találmányi Hivatal állapítja meg.

36. §.

A találmány felajánlása az állam részére.

(1) A találmányt az állam részére az Országos Találmányi Hivatalhoz intézett nyilatkozatban kell felajánlani. A nyilatkozatban a lehetőséghez képest meg kell jelölni a találmány megvalósítása által várható népgazdasági eredményt.

(2) A nyilatkozathoz csatolni kell három példányban a találmány műszaki leírását, továbbá ugyancsak három példányban a találmány rajzát, amennyiben a megérthetőséghez az szükséges. A leírásnak és rajznak olyannak kell lennie, hogy abból a találmány műszaki lényege világosan kitűnjék.

(3) A felajánlás előterjeszhető meghatalmazott útján is. Ha a meghatalmazott hatóság előtti képviselőre egyébként nem jogosult, közjegyzőileg hitelesített meghatalmazást köteles csatolni.

(4) Az Országos Találmányi Hivatalnál előterjesztett szabályszerű felajánlási nyilatkozatot egyben szabadalmi bejelentésnek is kell tekinteni.

37. §.

Szerzői tanúsítvány.

(1) Az állam részére elfogadott, találmányként elismert javaslat szerzőjének az Országos Találmányi Hivatal szerzői tanúsítványt ad.

(2) Szerzői tanúsítványt egyéb feltételek fennforgása esetén ki kell adni akkor is, ha a szerzői tanúsítvány kiadását olyan személy kéri, akinek munkaviszonyából vagy szerződésből folyó kötelessége, hogy szakértelmét olyan eljárások (termékek, termelési eredmények stb.) létrehozására használja fel, amilyenre szerzői tanúsítványt kér. Az ilyen személyek által az állam költségén kidolgozott találmányokat — a szerző külön felajánlása nélkül is — az állam részére felajánlottak kell tekinteni.

(3) Szerzői tanúsítványt egyéb feltételek fennforgása esetén a feltaláló kérelmére ki kell adni akkor is, ha a találmány megvalósítása, vagy a megvalósítás időpontja bizonytalan.

(4) A szerzői tanúsítvány a feltaláló nevét, lak helyét, a találmány címét, rövid szakmai meghatározását tartalmazza.

38. §.

A találmány tulajdonosa.

(1) Az elfogadott találmány az állam tulajdona. A találmány szabadalmaztatása esetén szabadalomtulajdonosként az államot, mint a feltaláló jogutódját kell feltüntetni. A feltaláló nevét a szabadalmi leíráson ilyen esetben is fel kell tüntetni.

(2) Állami tulajdonba vett találmány szabadalmaztatása esetén szabadalomtulajdonosként a miniszter hozzájárulásával az állam helyett állami vállalat (állami szerv) is feltüntethető.

VI. FEJEZET.

A feltaláló jogai.

39. §.

A feltalálói díj.

(1) Az elfogadott és megvalósított találmány szerzőjét — a szerzői tanúsítvány kiadása után — feltalálói díj illeti meg.

(2) A díj mértékének megállapítására az újítási ügyek intézésére vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a díjazást annak a három évnek a népgazdasági eredménye alapján kell kifizetni, amely a találmány üzemszerű bevezetését követő első öt év alatt a legnagyobb népgazdasági eredményt adja.

(3) A díj összegét a találmány használatával az ország egész területén elért népgazdasági eredmény alapján, évenként külön-külön kell kiszámítani.

(4) Ha a díj a (2) bekezdésben foglaltak szerint nem állapítható meg, azt valamennyi körülmény figyelembevételével a találmány tárgya szerint illetékes miniszter állapítja meg.

(5) Nagyjelentőségű találmány [5. § (2) bekezdés] esetén a feltalálói díjat az illetékes miniszter az Országos Találmányi Hivatal elnökével egyetértésben a népgazdasági eredmény alapján járó díj kétszereséig felemelheti.

(6) Ugyanazért a találmányért kifizethető feltalálói díj összege a 200.000 forintot nem haladhatja meg. Az évenként kifizethető díj összege 100.000 forintnál több nem lehet. Az illetékes miniszternek az Országos Találmányi Hivatal elnökével együttesen előterjesztett javaslata alapján a Minisztertanács elnöke indokolt esetben az említett értékhatárt meghaladó összegű díjazás folyósítását is engedélyezheti.

(7) Ha a szerzői tanúsítványt a 37. § (3) bekezdése alapján adták ki, a feltaláló részére díj (díjrészlet) csak a megvalósítás esetén jár. Az Országos Találmányi Hivatal elnöke azonban az illetékes miniszterrel egyetértésben indokolt esetben feltalálói díjat állapíthat meg az állam részére elfogadott, de megvalósításra nem kerülő találmányok szerzőinek.

(8) Az állam által elfogadott találmány külföldi értékesítése esetén az értékesítés tiszta hasznából a feltalálót a találmány jelentőségéhez mért és 30—50%-ig terjedő csökkenő skála szerinti részesedés illeti meg. Ennek nagyságát a külkereskedelmi miniszter az Országos Találmányi Hivatal elnökével — szükség esetén a találmány tárgya szerint illetékes miniszterrel is — egyetértésben állapítja meg és folyósítja. Ha a külföldi értékesítés eredménye pénzben nem mutatható ki, a feltaláló részére a találmány jelentőségéhez mért egyszeri díjazás jár. Ennek összegét az Országos Találmányi Hivatal elnöke az illetékes miniszterrel egyetértésben állapítja meg. A díjat az Országos Találmányi Hivatal folyósítja.

(9) A 8. § (9) és (10) bekezdései alapján a feltaláló díját leszállítani nem lehet.

40. §.

A feltalálói díj folyósítása.

(1) A találmány megvalósításának első évében a feltalálói díjat, illetőleg annak részleteit az újítási ügyek intézésére vonatkozó rendelkezések szerint kell folyósítani.

(2) Nagyjelentőségű találmány megvalósítása esetén első részletként az első évi díj 25%-áig, de legfeljebb 10.000 forintig terjedhető összeget kell kifizetni.

(3) A második és harmadik évben a díjrészleteket — féléves utókalkuláció alapján — a félévet követő egy hónapon belül kell kifizetni.

(4) A negyedik és ötödik év végén készített számítás alapján a feltalálónak járó különbözetet egy hónapon belül kell folyósítani.

(5) Ha a jelen rendelet másképpen nem rendelkezik, a feltalálói díjat a megvalósító vállalat állapítja meg és a kifizetett díjrészletekről a miniszternek jelentést tesz. A díj megállapításakor a népgazdasági eredményre vonatkozó számításokat a feltalálóval közölni kell, kivéve ha a közlés honvédelmi, illetőleg fontos népgazdasági érdeket sért.

(6) A találmányok díjazására egyébként az újítások díjazására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

41. §.

Előzetes kísérleti költségek megtérítése.

Ha az elfogadott találmány feltalálójának a kísérletezéssel, kidolgozással, kivitelezéssel vagy a szabadalmi oltalom megszerzésével kapcsolatos költségei merültek fel és ennek eredményeként az államot terhelő költségek csökkentek, az igazolt és hasznos kiadásokat az Országos Találmányi Hivatal egészen vagy részben megtérítheti.

42. §.

A találmány kísérletezésében, kivitelezésében való közreműködés.

A feltalálót kérésére találmánya kísérletezésénél, kidolgozásánál vagy kivitelezésénél — ha azt komoly ok nem gátolja — alkalmazni, illetőleg közreműködését díjazás ellenében biztosítani kell. Ebből kifolyólag a feltalálót munkaviszonyában joghátrány nem érheti. Illetményéről, illetőleg díjazásáról szükség esetén a kísérleti, kivitelezési költségekből kell gondoskodni.

43. §.

A feltalálók támogatása.

Az újítási szervek kötelesek a feltalálók részére a szükséges szaktudást igénylő segítség nyújtásáról gondoskodni.

VII. FEJEZET.

Eljárási szabályok.

44. §.

Eljárás újítási szervnél bejelentett találmány esetében.

(1) Az újítási szerv a találmányi bejelentést haldéktalanul köteles megküldeni az Országos Találmányi Hivatalnak; ugyancsak meg kell küldeni szerzői tanúsítvány megadása céljából — a felajánlási nyilatkozattal együtt — azt a műszaki ésszerűsítést is, amely találmánynak minősíthető.

(2) A találmány bejelentéséről az Országos Találmányi Hivatal elismervényt állít ki. Az elismervény tartalmazza a feltaláló nevét, a találmányi bejelentés címét, időpontját és számát.

(3) Az újítási szerv saját ügyköre szempontjából — a szerzői tanúsítvány kiadásának tárgyában való állásfoglalás előtt is — az újításokra vonatkozó jogszabályok szerint foglalkozik az Országos Találmányi Hivatalnak szerzői tanúsítvány megadása céljából megküldött műszaki ésszerűsítéssel. Az ilyen műszaki ésszerűsítést az Országos Találmányi Hivatalhoz történő bejelentés előtt zárt üzemi próbán kívül gyakorlati alkalmazásba venni vagy más módon nyilvánosságra hozni nem szabad.

(4) Az Országos Találmányi Hivatal által történő közzététel előtt a találmányi bejelentés tárgyát nyilvánosságra hozni — a Találmányok Értékesítését Engedélyező Bizottság engedélye esetén is — csak az Országos Találmányi Hivatal külön engedélyével lehet.

45. §.

Bejelentések felülvizsgálása.

(1) Az Országos Találmányi Hivatal a találmányi bejelentéseket felülvizsgálja és a bejelentés esetleges hiányainak pótlására a feltalálót felhívja. Ha a feltaláló a hiányt a felhívás ellenére a megadott határidőn belül nem, vagy nem megfelelően pótolja, az Országos Találmányi Hivatal a szerzői tanúsítvány kiadására irányuló kérelmet visszavontnak tekintheti és a beadványt újításként való elbírálás céljából a miniszterhez teheti át. A hiány pótlásáról az Országos Találmányi Hivatal saját hatáskörében is gondoskodhat.

(2) A nyilvánvalóan alaptalan bejelentéseket az Országos Találmányi Hivatal elutasítja.

46. §.

A találmány elfogadása és kipróbálása.

(1) Az Országos Találmányi Hivatal a találmányi bejelentést az állam részére való elfogadás céljából a miniszternek határidő megjelölésével megküldi. A javaslat tárgyának kísérlet vagy megvalósítás céljából való elfogadása, továbbá a kísérlet, illetőleg megvalósítás elrendelése a miniszter hatáskörébe tartozik. A miniszter állásfoglalását az Országos Találmányi Hivataltal közli.

(2) Ha a javaslatot valamely újítási szerv megvalósításra már elfogadta, az Országos Találmányi Hivatal a javaslatot tudomásulvétel és az esetleges észrevételek céljából küldi meg a miniszternek. Ha a miniszter a megküldéstől számított egy hónapon belül a szerzői ta-